

תפילה לאל חיי - עולמות התפילה החסידית

סולם, התגלות, אינטימיות ויישוב הדעת

הרב ד"ר ר' מימי פייגלסון

משפיעה רוחנית ומרצה בכירה לתלמוד וחסידות

מכון שכטר / בית מדרש לרבנים ע"ש שכטר / rebmimi@yahoo.com

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו" - הדורות הראשונים

דע כי כל תיבה הוא קומה שלימה וצריך להזיות כל כחו בה, כי אם לאו תהי' כמו מחוסר אבר, זהו חסד גדול מהשי"ת שאדם חי אחר התפלה. שלפי דרך הטבע הי' לו למות מחמת שמפסיד כחו בתפלה כי נתן כחו בהתפלה כל כך מכח הכוונות הגדולות שהוא מכווין.

יחשוב קודם התפלה שהוא מוכן למות באותה התפלה מחמת הכוונה. ויש מכוונים כ"כ עד שפעמים בטבע הי' יכול למות בב' או בג' תיבות שאומר לפניו יתברך. וכשיחשוב כך יאמר בלבו למה לי איזה פניו וגאווה באותה תפלה. כיון שבדעתו אפי' למות אחר ב' או ג' תיבות, ובאמת הוא חסד גדול שהשי"ת נותן לו כח ומשלים התפלה והוא חי.

1760 / 1772
מחבר: ר' יוסף קארו
מקום: סולק (1760)
מספר: 1772

נא תחזן אל' יי בעת ההוא לאמר: (דברים ג)
צטו: דהגה האדם צריך להתפלל בדבקות גדול להשם יתברך, אף אם לפעמים יש עת, שאינו יכול להתפלל בדבקות, אל יאמר: אני מתפלל קלל, מאחר שאינו יכול לכונן כראוי ולהתפלל בדבקות, והתפלה אינה מקבלת: וכמו שאמר רבנו חנינא זכרונם לברכה (ברכות לד): על רבי חנינא בן דוסא, שהיה מתפלל נכו'. אמרו לו נכו'. אמר להם: אם שגורה תפלתו כפי, יודע אני שהוא מקבל, ואם לאו - יודע נכו'. תהו על-דרך שאמרנו: אם בדבקות, שאני התפלה שגורה ומרצה בפיו - מקבלת: ואם לאו - חס ושלום להפוך. אף-על-פי-כן אל יאמר האדם בן, אלא יתפלל תמיד, ואם לא יוכל להתפלל בדבקות כראוי, יתפלל בכל כחו. כי בעת שיסתפלל בדבקות כראוי, אני יעלה כל התפלות עם התפלה ההיא שהתפלל כראוי. וזה: נא תחזן אל' ה' - תמיד, בין בדבקות בין שלא בדבקות. בעת ההוא לאמר - הינו בעת שאזכה להתפלל בדבקות, שהוא בחינת: שגורה תפלתו כפי. והינו: בעת ההוא לאמר - שהדברים נאמרים ומרצים בפיו מחמת שמסתפלל בדבקות, או יעלה כל התפלות שהתפלל עד עתה כנ"ל:

מחבר: ר' יוסף קארו
מקום: סולק (1760)
מספר: 1772

הי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, הבוחר בתפלת עבדך, שיתרחם עלי ועל כל עמך בית ישראל, ותוכנו בתפלת העצמים להתפלל ולהתחנן ותפלותינו ותחנונינו לפניך באמת ובלב שלום, הורנו מה שנדבר, הבינו מה שנשאל, ונבני שאוציא דבורי התפלה לפניך באמת לאמתו, באופן שאיר לי אור האמת ליצא מתוך עמק החושך והתפשטות זרות ותקלפות העומדים עלי ומסבבים אותי בכל עת, ובפרט בשעת התפלה שכלם באים עלי ומסבבים אותי מכל צד ומכל פנה, כנמה מיני סבובים ובלבולים הרבה מאד עלי שערך וצריך ומספר, עד שאני יכול לפתח פי בתפלה, ואני יכול להוציא אפלו דבור אחד בתפלתי כראוי, מגיל החושך והתפשטות זרות ותבלבולים והמניעות והפסקים המסבבים אותי מכל צד בשעת התפלה, ואני לי שום פתח תקנה והצלה להציל מהם כי אם על ידי דבור האמת, כאשר גלית לנו על ידי חכמיך הקדושים, אשר על ידי דבור האמת תאיר לנו בתוך עמק החושך והתפלה לצאת מחושך לאור גדול, כי אמת חפץ באמת וקשוב אתה לכל אשר יקראוך באמת.

ועל כן באני לתלות פניך יי אלקי, ולהשתמש לפניך ולקשר כפי אליך, שתעזר רחמיך האמתיים עלי, על עני ואביון פמוני ותשפיע עלי ברחמיך הרבים אור האמת שאזכה לדבר לפניך דבורי התפלה באמת לאמתו.

ואזכה להוציא כל דבורי התפלה מפי באמת ברוך וך ועלול, לסען אנה שאיר לי אור האמת למצא הפתחים בתוך החושך הגדול המתגבר עלינו בכל עת, הרוצה להחשיך ולהסתיר מסענו, חס ושלום, אורך הגדול.

מודה אני לפניך

מודה אני לפניך

מודה אני לפניך

מודה אני לפניך

מודה אני לפניך

מודה אני לפניך

ט'אוי ס'אן אלוזי

ולכן
 נמשלה התורה למים מה מים יורדים ממקום גבוה
 למקום נמוך כך התורה ירדה ממקום גבוה שהיא
 רצונו וחכמתו יתברך ואורייתא וקדשא בריך הוא
 כולא חד ולית מחשבה תפיסא ביה כלל. ומשם נסעה
 יורדה בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות
 העולמות עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם
 הזה שהן רוב מצות התורה ככולם והלכותיהן ובצדפי
 אותיות גשמיים בדיו על הספר עשרים וארבעה
 ספרים שבתורה נביאים וכתובים כדי שתהא כל
 מחשבה תפיסא בהן ואפי' בחי' דבור ומעשה שלמשה
 ממדרגת מחשבה תפיסא בהן ומתלבשת בהן ומאור
 שתתורה ומצותיה מלבישים כל עשר בחי' הנפש וכל
 תרי"ג אבריה מראשה ועד רגלה הרי כולה צוחה
 בצחור החיים את ה' ממש ואור ה' ממש מקיפה
 ומלבישה מראשה ועד רגלה כמ"ש צורי אחסה בו
 זכתיב כצנה רצון תעפרנו שהוא רצונו וחכמתו יתברך
 המלוכשים בתורתו ומצותיה. ולכן אמרו יפה שעיה
 אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חי
 עולם הבא כי עולם הבא הוא שנהגין מזיו השכינה
 שהוא תענוג ההשגה ואי אפשר לשום נברא אפי'
 מהעליונים להשיג כי אם איזו הארה מאור ה' ולכן
 נקרא בשם זיו השכינה אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו
 לית מחשבה תפיסא ביה כלל כי אם כאשר תפיסא
 זמתלבשת בתורה ומצותיה אוי היא תפיסא בהן *)
 ומתלבשת בהקב"ה ממש דאורייתא וקב"ה כולא חד.
 ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים גשמיים הרי זה
 במחבק את המלך ד"מ שאין הפרש במעלת התקרבותו
 ודביקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין
 שהוא לבוש כמה לבישים מאחד שגוף המלך בתוכם.
 וכן אם המלך מחבקו בורעו גם שהיא מלוכשת תוך
 מלבושיו כמ"ש וימינו החבקני שהיא התורה שנתנה
 מימין שהיא בחי' חסד ומים :

ואתם
 אך חפלה כ"פ הלא החפלה גשמי הוא כאלם החמחון
 כנה לזה יש מלאכה מאומים בכל היכל והיכל מבחי' היכל
 עליונו לקבל כל חפלה וחפלה ולהעלות ממדרגה למדרגה
 עליונו כנ"ל והוא כמ"ש חז"ק דהמלך הממול על החפלה
 גפיף לה גסיף לה כחפלה וחז"ק מעלה אותה לעולם
 העליון הימנו ועד"ל כחפלה לחפלה לעולם והיכל העליון
 הימנו יש מלאך ממונה שם ג"כ דגפיף וכביק לה ומעלה
 אותה לעולם והיכל העליון הימנו ועד"ל חפלה בעלי אחר
 עלי עד רום החפלה. וביאור ענין גפיף לה וכביק לה
 היינו שהמלאך מכניס בחי' הכל רוחו הפנימי בה כמכל
 הכניקה גשמי כאלם החמחון שהוא יצאח הכל רוח פנימי
 משנימים הלב והסקל(ונק' הכניקין אחדנקות רוחא כרוחא
 כידוע) כך מכניס המלאך משנימים רוחו ע"י כניקה זו
 באותו החפלה וע"ז תחפשת מנבמות'סיה בחי'אותיות
 דבור אלם גשמי ונעשים נבחי' דבור המלאכים שהוא כמו
 בחי' מח' כאלם למטה ויומר דקמטו כנ"ל בפי' וקרא
 זל"ז בו כי באותיות החפלה מלוכב ונחז המוכה וההשגה
 שבה וכלל כרוח המלאך כניקה זו ונעשים כמק' הסגת
 המלאך והטרו ופי' וגפיף לה היינו בחי' החכמה אר"מ
 מבחי' המקיף כל המלאך כי(וכנ"ס בחי' האריות
 בפי' מונה מלאך ה' סביב ליראיו בכל כחה ליריב לילך
 שישב אותה בבחי'מקיף ואם ל"ז לא חובל לעולם) אך יש
 כמות גטרום בל"ל למר ע"י מלאך (כחו ר"ח רבה
 דמנפיה עייל כמ"ס בבחי' נשואה דההוא תרבין בו)
 ועד"ל שיה החפלה בעלי אחר ע"ז מנפיה ל"ז ויילי'
 לכניאה ע"י המלאכה דפי' כלל זה החפלה למלאך יתור
 עליון וכלי שטלל כולם

כחוט השני שפתותך ומדברך נאום יש
 לפרש מוסר השכל באזהרה לנדיק
 לעשות לפיו מחסום לכסול שמירתו מלהוליא
 דבור שאינו הגון כי נחית שפתים של ארם
 ונחיתם כמו חוט השני אשר חכמי הגידו
 שהוא סימן מוסקק אם תלכן כידוע שנתפרו
 שוותיהם של ישראל ואם לאו לא כמו ק
 שפתי הכל מולה כמוליא דובה לרעה או
 לטובה גורם ככה בעולמות עליונים כאשר
 דבר מזה א"ה לקמן אשר מאוד ומאוד
 יחדר הארץ וילפת שלפטימי נכח אזה כרו
 למעלה ולא עמר לאחת לירי. פעולה כי אם
 באמלטי דבורי החמחויי כמו דחיתא כוהר
 ואם ין מה מאוד לריך המשכיל לשמור פיו

ולשונו שלא להוליא משפה ולחון כי אם דברי
 זכות ולא חוב ח"ו כדרי שלא יגרוי הר"ל
 ומעסה חזין רמו הכחוב אשר בעלה יגיד
 ובאזהרה כיון שקן אשר כחוט השני שפתותך
 כמדובר א"כ מאד לריך לשמור פך ולשוק
 ומדברך דבורי הוליא יהיה נאום רק דברי
 זכות ודו"ק :

ט'אוי ס'אן אלוזי (1798)

(2)

כללו של דבר, תפילה

ונבואה הן שתי הגדרות נרדפות לדרישה הנושא אופי של ברית בין האלוהים והאדם. אכן, קהילת התפילה נולדה באותה שעה ממש כשקהילת הנבואה הגיעה לקיצה, וכאשר קהילת התפילה באה לעולם הרוח של היהודי הקדום לא המירה את קהילת הנבואה אלא הנציחה אותה. התפילה היא המשך של הנבואה והאגודה של מתפללים היא ממילא האגודה של נביאים. ההבדל בין תפילה לבין נבואה אינו מתייחס, כפי שציינת, לתוכנו של דרישה אלא לסדר בו מתנהל. בעוד שבתוך קהילת הנבואה האלוהים נוקט ביוזמה — הוא מדבר והאדם מאזין — הרי בקהילת התפילה היוזמה באה מן האדם: הוא המדבר והאלוהים מאזין. שתי המסורות בהלכה, המייחסות את מקור התפילה לאברהם ולאבות האחרים ואת קביעת גוסס של תפילה לאנשי כנסת הגדולה, מגלות את ההשקפה היהודית על הזהות של קהילות הנבואה והתפילה.²⁷ הנבואה והתפילה בעלות הברית צמחו באותו רגע ממש בו פתחו אברהם והאלוהים בדרישה מזור. בזמן מאוחר יותר, כאשר האנשים הטמירים של הכנסת המופלאה הזאת היו עדים לכך שיום הקיץ הבהיר של קהילת הנבואה, שהיתה מליאת צבע וקול, עמדה ליהפך לליל סתיו עצוב של אלם נורא שאינו מואר על-ידי חזון ה', הם סירבו להיכנע למציאות היסטורית ואכזרית זו ולא נתנו לדרישה בין האלוהים והאדם להסתיים. כי אנשי כנסת הגדולה ידעו כי בעקבות היעלמותו של דרישה זה מתחום התודעה של הקהילה היהודית תפסיד הקהילה את הקירבה האינטימית של האלוהים ועל-ידי כך היא תפסיד גם את המעמד של ברית. בתפילה מצאו את גאולת דרישה, והם עמדו על כך שדרישה יתמיד לעולם. אם האלוהים לא המשיך לקרוא את האדם, הם דרשו שהאדם יקרא לאלוהים. וכך הועתק דרישה של ברית ממישור הנבואה אל מישור התפילה.

הרב יצחק
10/11/31
(1903 - 1993)

ליל כ"א/י"ג ה'תש"א
37-34 ז"ל

רב איקלע לבי נגיב' וצלי של שבת בערב שבת ודוה מצלי ר' ירמיה בר אבא לאחוריה דרב וסיים רב ולא פסקיה לצלותיה דרבי ירמיה שמע מינה תלת ש"מ מתפלל אדם של שבת בערב שבת ושמע מינה מתפלל תלמיד אחורי רבו ושמע מינה אסור לעבור כנגד המתפללין מסייע ליה לריב"ל דאמר ריב"ל אסור לעבור כנגד המתפללין איני ודא ר' אמי ור' אסי חלפי ר' אמי ור' אסי חוין לארבע אמות דוא דחלפי רבי ירמיה דיבי עביד הכי ווא אמר רב יהודה אמר רב לעולם אל יתפלל אדם

כנגד רבו. חלל כצו ונחלם כלנו סס שויס: אחורי רבו. נמי יוסלל סול: שלם לרבו. כשאל כל חדס שלום עליך ולא חננ לו שלום עליך רבי: ודיינו דקאמר ליה. חותו סיוס סתפלל רב של שבת בערב שבת אונר לים רבי ירמיה נוי גדלת וון סתלחס סולל וקנלת עליך שבת סתפללך: ולא אפר ליה סי בדיל פר. סמע מיכס סלנויד סנכ סוי לים:

לא כנגד רבו ולא אחורי רבו ותניא ר' אליעזר אומר דמתפלל אחורי רבו והנותן שלום לרבו והמחזיר שלום לרבו דיהחולק על ישיבתו של רבו והאומר דרבו שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שאני רבי ירמיה בר אבא דתלמי חבר דוה ודיינו דקאמר ליה רבי ירמיה בר אבא לרב מי גדלת אמר ליה אין בדילנא ולא אמר מי בדיל מר

מתני' המתפלל ומעוה סימן רע לו ואם שליח צבור הוא סימן רע לשולחו מפני ששלחו של אדם כמותו אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי זה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי כפי יודע אני שדוא מקובל ואם לאו יודע אני שדוא מטורף:

הגדל כ"י

הגדל כ"י

3